

ישראל, היהודים והשלום בספרי הלימוד ומדריכי המורים שבשימוש בבתי"ס של אונר"א ביהודה, שומרון, מזרח ירושלים ורצועת עזה

מאת:

ד"ר ארנון גרוס*
(אוגוסט 2024)

הקדמה

ספרי הלימוד שמוציאה הרשות הפלסטינית (רש"פ) הם ספרי חובה בכל שטחי יהודה, שומרון, חבל עזה ומזרח ירושלים (בבתי"ס שמלמדים לפי תוכנית הלימודים הפלסטינית) – בבתי"ס הממשלתיים, של אונר"א והפרטיים למיניהם. הספרים שנבדקו כאן הם האחרונים עד כה ונלמדים בשנת הלימודים הנוכחית. רובם יצאו לאור בשנת 2020. כמו כן נבדקו גם מדריכי המורים ששופכים אור מיוחד על האינדוקטרינציה של הרש"פ שמושמת גם בבתי"ס של אונר"א. אלה יצאו לאור ברובם ב-2018.

קיימים שלושה עיקרי יסוד בהתייחסות לסכסוך בספרים אלה:

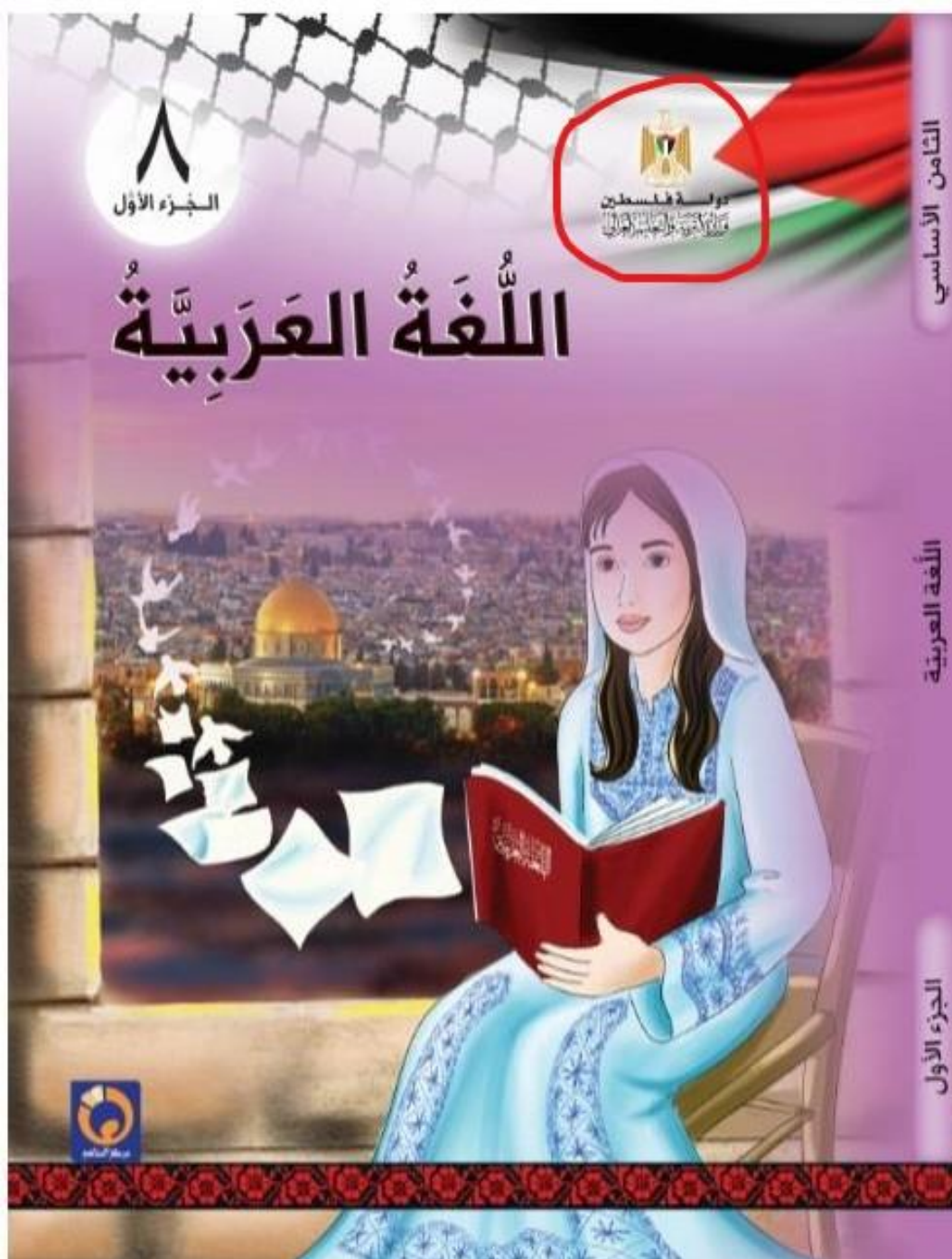
- דה-לגיטימיזציה של קיום מדינת ישראל ושל נוכחות תושביה היהודים בארץ, כולל הכחשת ההיסטוריה שלהם בארץ ושל עצם קיומם של המקומות הקדושים שלהם בה.
- דמוניזציה של ישראל ושל היהודים, גם מבחינה דתית – עם השלכות רציניות על תדמיתם של היהודים בעיניהם של ילדים בני חברה מסורתית ברובם.
- העדר קריאה לשלום עם ישראל. במקום זאת, ישנה קריאה למאבק אלים לשחרור כל הארץ, כולל שטחה של ישראל בגבולותיה משנת 1967. מאבק זה מקבל צביון דתי, כשהטרור מהווה חלק בלתי נפרד ממנו, עם המשמעות הנלווית של עידוד רצח יהודים.

להלן מבחר דוגמאות בשלושה תחומים אלה שנלקחו מספרי הלימוד וממדריכי המורים שבשימוש מערכת החינוך של אונר"א (כיתות א'-י' בלבד):

* ראו פרטים על החוקר, היקף המחקר והמתודולוגיה בסוף המסמך

דה-לגיטימציה

הרש"פ מכנה עצמה "מדינת פלסטין" ורואה את עצמה כמדינה לכל דבר הנתונה לכיבוש זר שגבולותיו אינם מתוחמים בקווי 67. השם "מדינת פלסטין", ולא "הרשות הפלסטינית", מופיע על עטיפות ספרי הלימוד. בדוגמה שכאן – עטיפת ספר לימוד ערבית לכתה ח', חלק א', משנת 2020 – מופיע סמל הרש"פ ומתחתיו הכיתוב:
"מדינת פלסטין"
משרד החינוך והחינוך הגבוה"
(מסומן בעיגול אדום מימין למעלה)

ספרי הלימוד שבשימוש אונר"א אינם מציינים את מדינת ישראל על גבי המפה. מבחינתם – כל הארץ היא פלסטין הערבית אשר מחליפה את ישראל כמדינה ריבונית באזור:

"[שיעור] 2: פלסטין היא ערבית ומוסלמית"
בהמשך השיעור מובאת מפה בכותרת "מפת המולדת הערבית" ובתוכה כל הארץ בצבע אדום ולצידה השם "פלסטין". מעל לשם מצויר הדגל הפלסטיני.
(טיפוח לאומי וחברתי, כתר ד', חלק א' (2020) עמ' 8)

2

فلسطين عَرَبِيَّةٌ وَإِسْلَامِيَّةٌ

בדוגמה נוספת מובאת מפה בכותרת "מפה מדינית של המולדת הערבית" שבה מחולקות המדינות הערביות לאגף האסייתי (בוורוד) ולאגף האפריקני (בצהוב). במפה מופיעה כל הארץ בצבע הוורוד ולצידה השם "פלסטין". ישראל אינה מופיעה על המפה הזאת.
(לימודי חברה, כתר ח', חלק א' (2020) עמ' 7)

ובתיאור מילולי מופיעה פלסטין כמדינה ריבונית במקום ישראל:

"פלסטין נמצאת באגף האסייתי של המולדת הערבית, בתוך האזור הידוע בשם "בילאד אל-שאם" [בעברית: "סוריה-רבתי" או "הלבנט"] אשר כולל את המדינות: פלסטין, ירדן, סוריה ולבנון, כשפלסטין נמצאת בחלק הדרום-מערבי של בילאד אל-שאם."
(גיאוגרפיה והיסטוריה מודרנית ובת-זמננו של פלסטין, כתה י', חלק א' (2020) עמ' 7)

تقع فلسطين في الجناح الآسيوي من الوطن العربي، ضمن المنطقة المعروفة ببلاد الشام التي تضم
دول: فلسطين، والأردن، وسوريا، ولبنان، حيث تقع فلسطين في الجزء الجنوبي الغربي من بلاد الشام،

במפה בכותרת "מפת פלסטין והלבנט" מופיעה פלסטין כמדינה במקום ישראל לצד לבנון, סוריה וירדן.
(גיאוגרפיה והיסטוריה מודרנית ובת-זמננו של פלסטין, כתה י', חלק א' (2020) עמ' 8)

הבלטת שייכותה של כל הארץ לפלסטינים לבדם מופיעה במטלה לתלמיד:

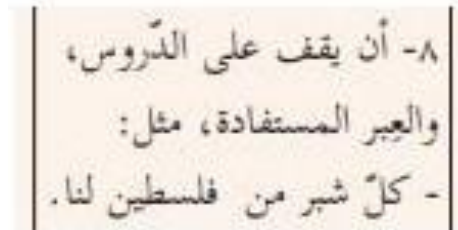
"א. אצבע את מפת מולדתי בצבעי הדגל הפלסטיני". מתחת מופיעה מפת הארץ כולה כשעליה קווים צבעוניים המסמנים לתלמיד את קווי התיחום של הצבעים שעליו לצבוע. (חינוך לאומי ולחיים, כיתה ב', חלק א' (2019) עמ' 8)

א- أَلَوْنُ خَرِيْطَةِ وَطَنِي بِالْوَانِ الْعَلَمِ الْفِلَسْطِينِيّ.

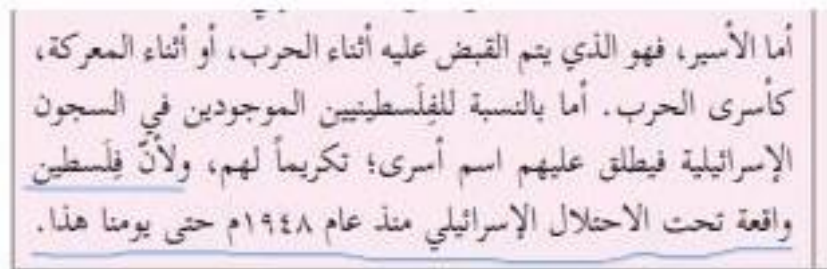

ובצורה מפורשת יותר:

8. [על התלמיד] להיות בקי בשיעורים ובלקחים הנלמדים, כגון:
- כל טפח של פלסטין הוא שלנו."
(מדריך למורה, השפה הערבית, כתיב ו' (2018) עמ' 87)

פלסטין כבושה משנת 1948, לא משנת 1967. כך מתברר מקטע המדבר על האסירים:
"אשר לשבוי, הוא זה אשר נתפס בזמן מלחמה, או בזמן קרב, כמו שבויי מלחמה. אשר לפלסטינים הנמצאים בבתי הכלא הישראליים – הם קרויים בכינוי "שבויים" מתוך כבוד אליהם ומפני שפלסטין נמצאת תחת הכיבוש הישראלי מאז שנת 1948 עד יומנו זה." (מדריך למורה, גיאוגרפיה והיסטוריה מודרנית ובת-זמננו של פלסטין כתיב י' (2018) עמ' 188. הסימון הוסף)

בהתאם לכך, מחליף המונח "השטחים הכבושים משנת 1948" בספרי הלימוד את הביטוי "שטח ישראל [שמלפני 1967]":
"הטבלה שלהלן מבהירה את מספרי הפלסטינים בשנת 2015 עפ"י מרכז הסטטיסטיקה הפלסטיני:

מס' התושבים	האזור
4,750,000	הגדה המערבית ורצועת עזה
1,470,000	בתוך השטחים הכבושים משנת 1948
5,460,000	במדינות ערב
685,000	במדינות הזרות

אסדר את אזורי הימצאות הפלסטינים בסדר יורד לפי מספרי התושבים:

[4 רובריקות ריקות]

(מתמטיקה, כתיב ד', חלק א' (2020) עמ' 22. ההדגשה הוספה)

٥

الجداول الآتي يوضح أعداد الفلسطينيين في العام ٢٠١٥م، حسب مركز الإحصاء الفلسطيني:

المنطقة	عدد السكان
الضفة الغربية وقطاع غزة	٤٧٥٠٠٠٠
داخل الأراضي المحتلة عام ١٩٤٨م	١٤٧٠٠٠٠
في الدول العربية	٥٤٦٠٠٠٠
في الدول الأجنبية	٦٨٥٠٠٠

أرتب مناطق تواجد الفلسطينيين تنازلياً حسب أعداد السكان:

בהמשך לתפיסה זו, מופיע המונח "הכיבוש הציוני" בספרי הלימוד פעמים רבות במקום השם "מדינת ישראל":

"...הצבאות הערביים נסוגו מפלסטין ונחתמה שביתת הנשק של רודוס בשנת 1949 באופן נפרד בין הכיבוש הציוני לבין כל אחת מירדן, מצרים, סוריה ולבנון..."

(גיאוגרפיה והיסטוריה מודרנית ובת-זמננו של פלסטין, כתה י', חלק ב' (2020) עמ' 7)

יتمركز فيها الجيش المصري، وانسحبت الجيوش العربية من فلسطين، وتم توقيع هدنة رودس عام ١٩٤٩م بشكل منفرد بين الاحتلال الصهيوني، وبين كل من الأردن، ومصر، وسوريا، ولبنان، وأعطت هذه الهدنة

ישראל ותושביה נחשבים לישות קולוניאליסטית זרה:

"נחשוב ונדון: אשווה את הטרגדיה של האינדיאנים תושבי אמריקה המקוריים לטרגדיה של העם הפלסטיני."

(לימודי חברה, כתה ח', חלק ב' (2020) עמ' 34)

أوازن بين مأساة الهنود الحمر سكان أمريكا الأصليين، ومأساة الشعب الفلسطيني.

نفكر،
ونناقش:

אין בספרי הלימוד שבשימוש אונר"א הכרה בקשר ההיסטורי של היהודים לארץ. הם מוצגים כמזייפים קשר כזה:

"...[הכובש] בנה לעצמו ישות מלאכותית השואבת את זהותה ואת הלגיטימיות לקיומה מסיפורי מעשיות, אגדות וחזיונות שווא וניסה בשיטות ודרכים שונות ליצור עדויות חומריות חיות לאגדות אלה, או הוכחות ארכיאולוגיות אדריכליות שיאשרו את נכונותן ואמיתותן, אך לשווא."

(השפה הערבית – המסלול האקדמי, כתה י', חלק ב' (2020) עמ' 68)

أَرْضُهُ، وَشَرَّدَ أُنْبَاءَهُ، وَنَهَبَ تَرَوَاتِهِ، وَشَوَّهَ هُوِيَّتَهُ، وَبَنَى لِنَفْسِهِ كِيَانًا مُصْطَنَعًا يَسْتَمِدُّ هُوِيَّتَهُ، وَشَرْعِيَّةَ
وُجُودِهِ مِنْ حِكَايَاتٍ، وَأَسَاطِيرٍ، وَأَخْيَلَةٍ، حَاوَلَ بِأَسَالِيْبٍ وَطُرُقٍ شَتَّى إِيجَادَ شَوَاهِدَ مَادِّيَّةٍ حَيَّةٍ عَلَى
هَذِهِ الْأَسَاطِيرِ، أَوْ أَدْلَةَ اثْرِيَّةٍ مَعْمَارِيَّةٍ، تُثَبِّتُ صِحَّتَهَا وَمُصَدِّقِيَّتَهَا، وَلَكِنْ دُونَ جَدْوَى.

ובדוגמה נוספת מוטל על התלמיד "לנמק [את התופעה] שהכיבוש הציוני מכנה את התנחלויותיו בשמות כנעניים."

(מדריך למורה, לימודי חברה, כתה ו' (2018) עמ' 75)

يَعْلَلُ تَسْمِيَةَ الْاِحْتِلَالِ الصَّهْيُونِيِّ اَسْمَاءَ كَنْعَانِيَّةٍ لِمَسْتَوْطِنَاتِهِ.

נוסף על הכחשת ההיסטוריה היהודית בארץ מוכחש גם קיומם של מקומות קדושים ליהודים בארץ, ובראשם הכותל המערבי (ושימו לב לחיתוך התמונה באופן המסתיר את היהודים שמתפללים שם):

"כותל אלבוראק"

הארה: כותל אלבוראק נקרא בשם זה ע"ש אלבוראק [הבהמה השמימית] אשר נשאה את השליח [מוחמד] במסע אלאיסראא ואלמיעראג' [המסע הלילי מהמסגד במכה למסגד

אלאקצא והעליה השמימה – עפ"י המסורת המוסלמית]. כותל אלבוראק הוא חלק מהחומה המערבית של מסגד אלאקצא. מסגד אלאקצא, כולל החומה, הוא אדמה פלסטינית וזכות בלעדית של המוסלמים." (חינוך אסלאמי, כתה ה', חלק א' (2020) עמ' 63)

חائط البراق

إضاءة: سُمِّي حائطُ البراقِ بهذا الاسم؛ نسبةً إلى البراقِ الَّذِي حَمَلَ الرَّسُولَ ﷺ فِي رِحْلَةِ الْإِسْرَاءِ وَالْمِعْرَاجِ، وَحَائِطِ الْبِرَاقِ جِزءً مِنَ السُّورِ الْغَرْبِيِّ لِلْمَسْجِدِ الْأَقْصَى، وَالْمَسْجِدِ الْأَقْصَى بِمَا فِيهِ السُّورُ أَرْضُ فِلَسْطِينِيَّةٍ وَحَقَّ خَالِصٌ لِلْمُسْلِمِينَ.

ישנה התעלמות מוחלטת מהקשר של היהודים לירושלים, הן ההיסטורי והן הדתי: "ירושלים היא עיר ערבית שאותה בנו אבותינו הערבים לפני אלפי שנים. ירושלים היא עיר קדושה למוסלמים ולנוצרים." (טיפוח לאומי וחברתי, כתה ג', חלק א' (2020) עמ' 29)

الْقُدْسُ مَدِينَةٌ عَرَبِيَّةٌ بَنَاهَا أَجْدَادُنَا الْعَرَبُ مُنْذُ آلَافِ السِّنِينَ.
الْقُدْسُ مَدِينَةٌ مُقَدَّسَةٌ عِنْدَ الْمُسْلِمِينَ وَالْمَسِيحِيِّينَ.

תיאור מקוצר של תולדות שמה של העיר ירושלים מדלג בין היבוסים לרומאים על פני אלף שנות היסטוריה יהודית בעיר: "העיר ירושלים נודעה בשם העיר יבוס, ע"ש הערבים היבוסים אשר בנו אותה לפני 5,000 שנה. כאשר כבשו אותה הרומאים הם כינו אותה בשם איליה. אח"כ נודעה בשם אלקודס ו[כן] בית אלמקדיס לאחר שכבשו אותה המוסלמים בידי עומר בן אלח'טאב בשנת 637 והוא נכנס אליה בעצמו וקיבל אותה מידי הביזנטים." (גיאוגרפיה והיסטוריה מודרנית ובת-זמננו של פלסטין, כתה י', חלק א' (2020) עמ' 43)

عُرِفَتْ مدينة القدس باسم مدينة (بيوس)؛ نسبة إلى العرب البيوسيين الذين بنوها قبل ٥٠٠٠ سنة، وعندما احتلها الرومان أطلقوا عليها اسم (إيلياء)، ثم أصبحت تُعرف بالقدس، وبيت المقدس بعد أن فتحها المسلمون على يد الخليفة عمر بن الخطاب عام ٦٣٧ م / ١٥هـ، ودخلها بنفسه، وتسلمها من الرومان وأعطى الأمان للمسيحيين فيها، من خلال العهدة العمرية.

גם שפתם של היהודים בארץ – עברית – נחקת ממטבע מנדטורי שמובא בספר לימוד מתמטיקה:

(מתמטיקה, כתה ו', חלק ב' (2020) עמ' 65, וראו להלן המטבע המקורי:)

נشاط (١):

أمرز قلمي على الدائرة فيما يأتي:

أناقش: كيف يُمكنني قياس محيط قطعة النقد، باستخدام المسطرة فقط؟
وباستخدام خيطٍ ومسطرة؟

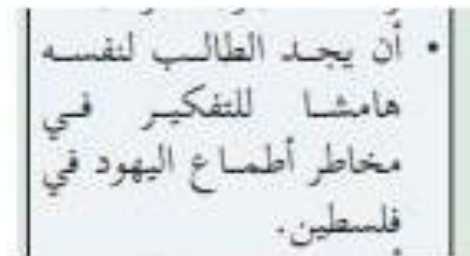

מאחר שהיהודים בארץ נחשבים למתיישבים זרים, אין הם נמנים עם תושבי הארץ "האמיתיים" והערים שבנו אין על המפה, כולל תל אביב. המפה שלהלן, בכותרת "מפת פלסטין", אינה מראה ערים כאלה כלל, חוץ מאילת תחת השם הערבי של המקום השומם שעליו נבנתה אח"כ – "אום אלשראש".
(לימודי חברה, כתה ו', חלק א' (2020) עמ' 6)

رقم (1): خريطة فلسطين

לפי ספרי הלימוד של הרש"פ שבשימוש אונר"א אין ליהודים כל זכויות בארץ, אלא רק שאיפות חמדניות. על המורה להזכיר לתלמיד לחשוב על כך:
 "על התלמיד למצוא לעצמו פנאי לחשיבה על הסכנות שבשאיפות החמדניות של היהודים לגבי פלסטין."
 (מדריך למורה, השפה הערבית, כנה ט' (2018) עמ' 30)

כמובן שאין הכרה בזכות היהודים לבית לאומי בארץ. הדבר בא לידי ביטוי בתשובה שניתנת לשאלה אם יש לקבל את החלטת האו"ם מ-1948 בדבר שיבת הפליטים לבתיהם בתנאי שיחיו בשלום עם שכניהם (ושעליה מבוסס היום טיעון זכות השיבה):

"אשר לדעה הרי היא: 'אינני מסכים כי היא מאשרת את קיומה של מולדת ליהודים בפלסטין באמצעות [הדרישה] לחיות בשלום עם שכניהם. [ואז] איך אפשר יהיה לפצות על הרכוש, האבדות, האנשים והמולדת האם'."

(מדריך למורה, גיאוגרפיה והיסטוריה מודרנית ובת-זמננו של פלסטין, כתיב י' (2018) עמ' 226)

أما الرأي هو: (لا أوافق؛ لأنه يقر بوجود وطن لليهود في فلسطين عن طريق العيش بسلام مع جيرانهم، وكيف يمكن التعويض عن الممتلكات والخسائر والأشخاص والوطن الأم).

דמוניזציה

אין בספרי הלימוד שבשימוש אונר"א כל מידע חיובי על ישראל והיהודים. הם כולם מוצגים בדמות הרוע המוחלט. במהלך מחקרי ספרי הלימוד של הרש"פ נמצאו בהם למעלה מארבעים האשמות בתחומים שונים, החל מגזילת הארץ, טבח תושביה ורצח ילדים וכלה בגרימת מקרי סרטן בחברון כתוצאה מפעילות הכור הגרעיני בדימונה. להלן דוגמה למורה בכיתות הנמוכות איך להציג את הסכסוך לתלמידים:

"המורה יספר סיפור קצר על מולדתנו פלסטין 'סבי היה חי בכפר יפה ב[אזור] חיפה, עבד בחקלאות, אהב את האדמה ושמר עליה. ביום [אחד] עצוב באו פנים זרות לגרש את סבי מאדמתו, לשרוף את המזרע ולגרום לו להגר לארצות רחוקות'."

(מדריך למורה, שפתנו היפה, כתיב ב' (2018) עמ' 124)

يسرد المعلم قصة قصيرة عن وطننا فلسطين (كان جدي يعيش في قرية جميلة في حيفا، يعمل بالزراعة، ويحب الأرض، ويحافظ عليها. في يوم حزين جاءت وجوه غريبة لتطرد جدي من أرضه، وتحرق الزرع، وتهجره إلى بلاد بعيدة).

דמוניזציה של הציונים והאשמתם בכוונות השמדה של הפלסטינים:

"1. הציונים השתיתו את ישותם על טרור, השמדה [איבאדה] וקולוניאליזם [איסתיעמאר]. נסביר זאת."

(השפה הערבית – המסלול האקדמי, כתיב י', חלק ב' (2020) עמ' 28)

أقام الصهاينة كيانتهم على الإرهاب والإبادة والاستعمار، نبيّن ذلك.

דמוניזציה של היהודים בהקשר הסכסוך:

"היהודים ביצעו פשעי מלחמה נגד עמנו ללא הפסק."

(מדריך למורה, השפה הערבית, כתיב ט' (2018) עמ' 150)

— ارتكب اليهود جرائم حرب في حق شعبنا، دون هوادة. —

וביתר פירוט, תוך ניצול לימודי ההיסטוריה ע"י השוואה ליחס הרומאים אל קרתגו:
"שאלה 6 – נסיק לגבי נקודות הדמיון בין מדיניות הכיבוש הרומאי כלפי קרתגו ומדיניות הכיבוש הציוני כלפי העם הפלסטיני.
[התשובה:] הרס כפרים וערים, ביצוע מעשי טבח, גרימה להגירת התושבים, שבי, ושוד בכוח של מה שאינו רכושם."
מדרוך למורה, לימודי חברה, כנה ו' (2018) עמ' 101)

ס6- نستنتج أوجه الشبه بين سياسة الاحتلال الروماني تجاه قرطاج، وسياسة الاحتلال الصهيوني تجاه الشعب الفلسطيني.
تدمير القرى والمدن، وارتكاب المجازر، والحصار، وتهجير السكان، والأشتر، وسلب ما ليس ملكاً لهم بالقوة.

והשוואה עם המונגולים:

"שאלה 1: פרט את נקודות הדמיון בין מדיניות המונגולים במזרח המוסלמי ומדיניותם של הציונים בפלסטין.
- מדיניות גזענית של התפשטות, שליטה על קרקעות ובזיזת פריין, הרס מסגדים ובתים ועקירת עצים."
מדרוך למורה, לימודי חברה, כנה ז' (2018) עמ' 151)

ס1: بيّن وجه الشبه بين سياسة المغول في المشرق الإسلامي، وسياسة الصهاينة في فلسطين.	- سياسة عنصرية توسعية، والسيطرة على الأراضي، ونهب خيراتها، وهدم المساجد والمنازل واقتلاع الأشجار.
--	---

זאת, מתוך גזענות:

"...תושבי פלסטין ושאר העדות והגזעים סובלים בזמן הנוכחי מפגיעות הכיבוש הציוני ומאפליה גזעית, בטענתם שהם העם הנבחר של אלוהים..."
מדרוך למורה, לימודי חברה, כנה ט' (2018) עמ' 223)

في المقابل يعاني في الوقت الحاضر سكان فلسطين وبقية الطوائف والأعراق من انتهاكات الاحتلال الصهيوني، ومن التمييز العنصري زعمهم أنهم شعب الله المختار، وبناء جدار الفصل العنصري الذي يحرم الفلسطينيين من التواصل مع بقية قراهم

האשמה פרטנית יותר כלפי החיילים הישראליים מופיעה בתרגיל לשון:

"4. החיילים תוקפים את הילדים מתוך פחד מחלומותיהם."
(השפה הערבית, כתה ט', חלק ב' (2020) עמ' 60)

٤- يُهَاجِمُ الْجُنُودُ الْأَطْفَالَ خَوْفًا مِنْ أَحْلَامِهِمْ.

דמוניזציה של ישראל ע"י התקרבות. להלן קטעים מ"מכתב של ילדה פלסטינית לילדי העולם":

"מאז שנולדתי, הם רצחו את ילדותי. הם קרעו את בובתי לגזרים ואני החבאתי אותה בליבי. מאז שנולדתי, נקבה שריקת הכדורים את אוזניי ושחור-אפלה כיסה את כל אשר סביבי...

...מדוע הם שחטו את ילדותי לעיניי ורצחו את הוורד בשדות? מדוע הם הרגו את הפרפרים בגינותינו והבהילו את הציפורים? מדוע הם הסתירו את השמש, הפיצו אפילה וחסמו את הדרכים?"

(השפה הערבית, כתה ח', חלק א' (2020) ע"ע 47, 48, בהתאמה)

مُنْذُ وُلِدْتُ اغْتَالُوا طُفُولَتِي، وَمَزَّقُوا لُغْبَتِي؛ فَخَبَّأْتُهَا فِي قَلْبِي، مِنْذُ وُلِدْتُ وَأَزِيزُ الرَّصَاصِ يَخْتَرِقُ أُذُنِي، وَيَجَلِّلُ السَّوَادُ الْأَشْيَاءَ كُلَّهَا حَوْلِي، فَأَرَى عُيُونًا بَاكِيَةً: فَهَذِهِ أُمُّ شَهِيدٍ، وَهَذِهِ

لَا أَعْرِفُ فِي السِّيَاسَةِ شَيْئًا، لِمَاذَا ذَبَحُوا طُفُولَتِي أَمَامِي، وَاغْتَالُوا الْوَرْدَ فِي الْحَقُولِ؟ لِمَاذَا قَتَلُوا الْقَرَّاشَاتِ فِي حَدَائِقِنَا، وَأَفْرَعُوا الطُّيُورَ؟ لِمَاذَا حَجَبُوا الشَّمْسَ، وَنَثَرُوا الْعَتَمَةَ، وَسَدُّوا الدُّرُوبَ؟

הדמוניזציה חודרת גם לספרי לימוד שבדרך כלל אינם עוסקים בנושאים מסוג זה, שלא בדומה למקצועות כמו ספרות, גיאוגרפיה, היסטוריה ולימודי חברה. להלן שתי דוגמאות הלקוחות מספרי לימוד במתימטיקה:

"1. מספר השהידים של האינתיפאדה הראשונה (אינתיפאדת האבנים) הוא כ-1,392 שהידים. מספר השהידים של אינתיפאדת אל-אקצא הגיע ל-4,673 שהידים.

מספר השהידים בשתי האינתיפאדות הוא _____ שהידים."
(מתימטיקה, כתה ד', חלק א' (2020) עמ' 27)

١ بَلَّغَ عَدَدُ شُهَدَاءِ الْإِنْتِفَاضَةِ الْأُولَى (انْتِفَاضَةُ الْحِجَارَةِ) حَوَالِي ١٣٩٢ شَهِيداً، وَبَلَّغَ عَدَدُ شُهَدَاءِ انْتِفَاضَةِ الْأَقْصَى ٤٦٧٣ شَهِيداً.

عدد الشهداء في الانتفاضتين = _____ شهيداً

הדוגמה השניה מראה עץ תמר שבור ומציגה שאלה בגיאומטריה בהקשר זה:

"פעילות 1: גידול התמרים בפלסטין נפוץ, כמו באזור יריחו ובקעת הירדן, רצועת עזה ובית שאן. כתוצאה מהפגיעות הישראליות בחישוב צמחיה נשברים חלק מהם. אם נשבר אחד מעצי התמר, כמו בתמונה כאן, ואורך חלק העץ הנטוי כלפי האדמה הוא 13 מטרים, ואורך העץ לפני נפילתו היה 20 מטרים, האם אפשר לדעת את מידת הזווית שיוצר החלק הנטוי עם הקרקע?"
(מתימטיקה, כתה ט', חלק ב' (2019) עמ' 8)

نشاط (١): تنتشر زراعة النخيل في فلسطين مثل منطقة أريحا والأغوار، وقطاع غزة، وبيسان؛ ونتيجة للانتهاكات الإسرائيلية في تجريف الأشجار تتعرض بعضها للتكسير. إذا تعرضت إحدى أشجار النخيل للكسر، كما في الشكل المجاور، وكان طول الجزء المائل من الشجرة على الأرض ١٣ متراً، وكان طول الشجرة قبل سقوطها ٢٠ متراً، فهل يمكن معرفة قياس الزاوية التي يصنعها الجزء المائل مع سطح الأرض؟

ועוד האשמה, דמיונית הפעם, מופיעה בין שאר האשמות נגד הכיבוש הציוני (הקטע המסומן):

"...שילוח עדרי חזירי בר שגרמו נזק לתושבים ויבוליהם..."
(לימודי חברה, כתה ט', חלק א' (2020) עמ' 15)

السَّامَّة، الملوثة للبيئة الفلسطينية، ما أدى إلى ارتفاع معدلات الإصابة بالأمراض الخطيرة، وإطلاق قطعان الخنازير التي ألحقت الضرر بالسكان، ومحاصيلهم، وتدمير المشاريع الإنتاجية. وفصل روابطه

גם הצד הדתי אינו נפקד:

"שאלה 1 – מהן הסיבות לכך שהכיבוש הציוני חופר מנהרות מתחת למסגד אל-אקצא.

כולנו יודעים את מידת התכסיסנות והאיבה של הציונים כלפי מסגד אל-אקצא ומאמצם לחסלו ולהרסו באמצעים שונים. פעם הם פועלים לשרוף אותו ופעם הם פועלים לשכנע את העולם כולו כי השטח המכונה מסגד כיפת הסלע – שהוא חלק ממסגד אל-אקצא – הוא מסגד אל-אקצא, כדי שהתעניינותנו תתמקד בהגנה עליו ולא על שאר חלקי המסגד. כעת הם ממשיכים בחפירותיהם תחת מסגד אל-אקצא בטענת החיפוש אחר מקדשם המדומה." (מדריך למורה, גיאוגרפיה והיסטוריה מודרנית ובת-זמננו של פלסטין, כתי' (2018) עמ' 103)

כלنا يعلم مدى كيد الصهاينة وغلبهم من المسجد الأقصى، وعملهم على إفناؤه وتدميره بشتى الوسائل، فتارة يعمدون إلى إحراقه، وحيناً يعملون على إقناع العالم كله أن المساحة المسماة بمسجد قبة الصخرة - والتي هي جزء من المسجد الأقصى - هي نفسها المسجد الأقصى؛ حتى يتركز اهتمامنا على حمايتها دون سائر أجزاء المسجد، والآن هم مستمرين في حفرياتهم تحت المسجد الأقصى بحجة البحث عن هيكلهم المزعوم.	س 1- ما أسباب حفر الاحتلال الصهيوني للأنفاق تحت المسجد الأقصى.
--	--

ובהקשר זה – דמוניזציה של היהודים ככופרים ועוזרי השטן. קטע מתוך שיר שנלמד בכתה: "היכן הפרשים [שירכבו] אל [מסגד] אל-אקצא לשחררו מאגרוף הכפירה, מעוזרי השטן?" (השפה הערבית, כתי' ז', חלק א' (2020) עמ' 67)

أَيُّنَ الْفَوَارِسِ لِلْأَقْصَى تُحَرَّرُهُ مِنْ قَبْضَةِ الْكُفْرِ مِنْ أَعْوَانِ شَيْطَانٍ؟

אבל ליהודים נעשית דמוניזציה גם מחוץ להקשר הסכסוך, כאויבי הנביא מוחמד והאסלאם משנותיו הראשונות, ומיוחסות להם תכונות כגון בוגדנות ועוינות. בכך הופכים אותם לאויבים נצחיים של המוסלמים היום:

"אך היהודים [בעיר מדינה] לא כיבדו את האמנה [שכרתו עם מוחמד] ופנו לכל סוגי הבוגדנות, המעל והעוינות, דבר שאילץ את המוסלמים להילחם בהם." (חינוך אסלאמי, כתי' ז', חלק א' (2020) עמ' 52)

ولكنّ اليهود لم يحترموا العهد، ومارسوا كلّ صُورِ الغدرِ والخيانةِ والعدوانِ، فاقتضى ذلك من المسلمين أن يُحاربوهم.

יתירה מזאת, היהודים מוצגים כאויבי כל נביאי האלוהים, ובמשתמע – כאויבי האל עצמו. להלן הלקח הראשון מתוך מספר לקחים שיש ללמוד מהפרק על ישו הנוצרי (שנחשב לאחד מנביאי אלוהים באסלאם):

"1. לחשוף את טבעם של בני ישראל ועיונותם לנביאים." (חינוך אסלאמי, כתיב ט', חלק ב' (2020) עמ' 21)

1- كَشَفُ طَبِيعَةِ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَعَدَاوَتِهِمْ لِلأَنْبِيَاءِ.

חלק חשוב בדמוניזציה הוא הדגשת מעשי טבח מצד היהודים. להלן מטלה שעל המורה להטיל על התלמידים:

"פעילות 2 - ציור תמונה שתתאר את הטבח [שמופיע בסיפור על כיבוש הכפר דוואימה ב-1948]: חלוקת התלמידים לקבוצות בלתי הומוגניות [מבחינת הרמה?]. כל קבוצה תידרש לדמיין את אירועי הטבח, לציירם ולצבוע אותם בצבעים המתאימים. התמונות יתלו במקום בולט בכתה וכמה תמונות ייבחרו לדין." (מדריך למורה, השפה הערבית, כתיב ז' (2018) עמ' 153)

نشاط (٢) رسم لوحة تجسد المجزرة: تقسيم الطلبة إلى مجموعات غير متجانسة، ويُطلب من كل مجموعة تخيل أحداث المجزرة، ورسمها، وتلوينها بالألوان المناسبة، وتعلق اللوحات في مكان ظاهر في الصف، وتُختار بعض اللوحات للمناقشة.

והשיא בהקשר זה הוא הצמדת מעשי הטבח להגות היהודית. במדריך למורה מופיעה דוגמה לגיליון הערכת הישגי תלמיד עם שלושה נושאים. הנושא השלישי (מסומן באדום) הוא הרלבנטי לענייננו ומדגים הלכה למעשה את האינדוקטרינציה להעצמת שנאת היהודים:

"טבלה 2: מטריצת רמות הביצוע

נושא נבחן/רמת ביצוע	טוב (3 [נקודות])	משביע רצון (2)	בלתי משביע רצון (1)
---	---	---	---
הבהרת מטרת הכנופיות הציוניות בביצוע מעשי טבח	[התלמיד] קישר בין מעשי הטבח הציוניים וההגות הדתית היהודית בצורה מדויקת	[התלמיד] קישר בין הגות הכנופיות הציוניות וביצוע מעשי טבח על-ידן בצורה נכונה	[התלמיד] הגדיר את מטרת הכנופיות הציוניות בביצוע מעשי הטבח בצורה נכונה [אבל לא קישר להגות היהודית או הציונית!]

(מדריך למורה, גיאוגרפיה והיסטוריה מודרנית ובת-זמננו של פלסטין, כתיב י' (2018) עמ' 164)

جدول (٢): مصفوفة مستويات الأداء:

المحك / مستوى الأداء	جيد (٣)	مرضٍ (٢)	غير مرضٍ (١)
تعداد أسماء شخصيات عربية وفلسطينية دافعت عن فلسطين.	ذكر أسماء قياديين دافعوا عن فلسطين بشكل دقيق وصحيح.	معظم المعلومات التي قدمها عن القادة صحيحة.	معظم المعلومات التي قدمها عن مفهوم الالتزام غير صحيحة.
تفسير أسباب سقوط المدن والقرى الفلسطينية بيد العصابات الصهيونية.	المعلومات التي قدمها عن سبب سقوط المدن والقرى دقيقة وصحيحة.	معظم المعلومات التي قدمها عن سبب سقوط القرى صحيحة.	معظم المعلومات التي قدمها عن سبب سقوط المدن والقرى غير صحيحة.
توضيح هدف العصابات الصهيونية من ارتكاب المجازر.	ربط بين ارتكاب المجازر الصهيونية والفكر الديني اليهودي بشكل دقيق.	ربط بين فكر العصابات الصهيونية وارتكابها للمجازر بشكل صحيح.	حدّد هدف العصابات الصهيونية من ارتكاب المجازر بشكل صحيح.

שלום?

التييحسوت יחידה לשלום עם ישראל מובאת במכתב ערפאת לרבין ערב החתימה על הסכמי אוסלו, ללא הד בשום מקום אחר בספרי הלימוד:
 "...הארגון לשחרור פלסטין מכיר בזכותה של מדינת ישראל לחיות בשלום ובביטחון. הארגון מקבל את החלטות מועה"ב של האו"ם מס' 242 ו-338. הארגון מתחייב לתהליך השלום במזה"ת ולפתרון של שלום לסכסוך בין שני הצדדים ומכריז שכל הנושאים המדיניים הקשורים לפתרון הקבע יפתרו במו"מ. בהתאם לכך, הארגון מגנה את השימוש בטרור ואת הפעולות האלימות האחרות..."
 (גיאוגרפיה והיסטוריה מודרנית ובת-זמננו של פלסטין, כתה י', חלק ב' (2020) עמ' 77, וראו את המכתב המלא להלן:)

خطاب اعتراف منظمة التحرير بإسرائيل، بتاريخ ١٩٩٣/٩/٩ م:
 من الرئيس ياسر عرفات إلى إسحق رابين رئيس وزراء إسرائيل:
 إنّ التوقيع على إعلان المبادئ، يفتح عهداً جديداً في تاريخ الشرق الأوسط. وبقناعة راسخة، أوكد على التزامات منظمة التحرير الفلسطينية الآتية:
 تعترف منظمة التحرير الفلسطينية بحقّ دولة إسرائيل في العيش بسلام وأمن جديد، وتقبل المنظمة قراريّ مجلس الأمن الدولي رقمي ٢٤٢ و٣٣٨. إنّ المنظمة تُلزم نفسها بعملية السلام في الشرق الأوسط، وبالحلّ السلمي للصراع بين الجانبين، وتعلن أنّ كلّ القضايا الأساسية المتعلقة بالأوضاع الدائمة سيتمّ حلها من خلال المفاوضات...
 وطبقاً لذلك، فإنّ المنظمة تُدين استخدام الإرهاب، وأعمال العنف الأخرى... وتؤكد منظمة التحرير الفلسطينية أنّ الفقرات الواردة في الميثاق الفلسطيني التي تنفي حق إسرائيل في الوجود لم تُعدّ سارية المفعول، وتتعهد منظمة التحرير الفلسطينية برفع التعديلات الضرورية في الميثاق الوطني إلى المجلس الوطني الفلسطيني للمصادقة الرسمية عليها.
 ياسر عرفات رئيس منظمة التحرير الفلسطينية

המאבק לשחרור כפי שמוצג לתלמידי כיתה א':
(שפתנו היפה, כיתה א', חלק ב' (2020) עמ' 83)

למאבק זה ניתן אופי דתי ע"י השימוש במונחים האסלאמיים המסורתיים "ג'יהאד" ומרטיריות (שהאדה). להלן הדגשת חשיבות הג'יהאד בחיי האדם המוסלמי:

"אלוהים מאיץ במאמינים [לבצע] ג'יהאד ולממן אותו ומזהיר אותם מפני ההתעסקות בחיי העולם הזה על-חשבון הג'יהאד ומימונו, שכן חיי העולם הזה מוליכים שולל את מי שמתעסק בהם. על המאמין לציית לצווי אלוהים ושליחו בעניין זה ולהימנע מהמריית פיו כדי שיזכה בשכר ובגמול ביום תחיית המתים."
(חינוך אסלאמי, כיתה ט', חלק א' (2020) עמ' 27)

يحثُّ الله تعالى المؤمنين على الجهادِ والإنفاقِ في سبيله، ويحذِّرهم من انشغالهم بالحياة الدُّنيا
عن الجهادِ والإنفاقِ في سبيله؛ فإنَّ الحياةَ الدُّنيا تخذعُ من ينشغلُ بها، وعلى المؤمن أن يُطِيعَ أوامر
الله ورسوله فيها، ويجتنِبَ معاصيه؛ لينال الأجرَ والثوابَ يومَ القيامة.

ובאופן קונקרטי יותר, במטלה לתלמיד:

"פעילות 2: איר, לפי דעתך, נוכל לפעול יחד לשחרור מולדתנו פלסטין מהציונים הכובשים?"
(חינוך אסלאמי, כחה ה', חלק א' (2020) עמ' 106)

نشاط (٢)
برأيك، كيف يمكننا العمل سوياً على تحرير وطننا فلسطين من الصهاينة المحتلين؟

התשובה נרמזת במדריך למורה בכחה גבוהה יותר:

"הג'יהאד למען האל כדי לשחרר את המולדות מטומאת הכיבוש."
(מדריך למורה, השפה הערבית, כחה ח' (2018) עמ' 235)

الجهاد في سبيل الله؛ لتحرير الأوطان من دنس الاحتلال.

"העלאה על נס את הג'יהאד לשחרור פלסטין."
(מדריך למורה, השפה הערבית, כחה י' (2018) עמ' 248 – הקטע המסומן)

٥- عاطفة الفخر والاعتزاز بالأمة العربية، والألم لما حل بفلسطين، والإشادة بالجهاد لتحرير فلسطين.

השהיד זוכה, עפ"י האמונה האסלאמית, לגמול רב בחיי העולם הבא, כולל נישואין ל-72
בתולות. בדוגמה שלהלן, הלקוחה ממדריך למורה במקצוע אמנות, מופיע עניין זה כנושא
אופציונלי לציור ע"י התלמידים (מסומן באדום):

"הצעות חליפיות:

...
3. ציור סצנת חתונת שהיד.

"...
(מדריך למורה, חינוך אמנותי, כחה ו' (2017) – המהדורה האחרונה עד כה במקצוע זה) עמ'
(54)

🎨 مقترحات بديلة:

- 1- رسم مناسبة دينية وطنية.
- 2- رسم مشهد لتحرير أسير.
- 3- رسم مشهد عرس شهيد.
- 4- مشهد فعاليات مدرسية.
- 5- موقف إنساني.
- 6- حفلة عرس فلسطيني.
- 7- حفلة تخرج أحد الأقرباء في الجامعة.

سحرور فلسطين اينو مستיים בקווי 1967. גם חיפה ויפו נכללות:
"הבה נשיר:

ילדי פלסטין

אני גור אריות*; אני פרח**; נתנו את הנפש למהפכה***

אבותינו בנו בתים לנו בארצנו החופשית [בעבר]

אני גור אריות; אני פרח; נשאנו את גחלת המהפכה

אל חיפה, אל יפו, אל אל-אקצא, אל [כיפת] הסלע"

(שפתנו היפה, כתה ב', חלק א' (2020) עמ' 44. ההדגשה הוספה)

(*חבר בתנועת הנוער של ארגון פת"ח. **חברה בתנועה הנ"ל. ***מהפכה – מונח המציין את פעילות ארגון פת"ח שהחלה בינואר 1965, כלומר, לפני כיבוש הגדה המערבית ורצועת עזה ע"י ישראל ב-1967).

أطفال فلسطين

إبراهيم أنجلي

أنا شَيْبٌ أَنَا زَهْرَةٌ	وَهَبْنَا الرُّوحَ لِلثُّورَةِ
بَنَى أَجْدَادُنَا دَوْرًا	لَنَا فِي أَرْضِنَا الْحُرَّةِ
أنا شَيْبٌ أَنَا زَهْرَةٌ	حَمَلْنَا جَمْرَةَ الثُّورَةِ
إِلَى حَيْفَا إِلَى يَافَا	إِلَى الْأَقْصَى إِلَى الصَّنْحَرَةِ

יפו נחשבת לעיר פלסטינית כבושה שמן הראוי שתשחרר. תרגיל לשון:
"מן הראוי הוא שיפו תשוב אל חיקנו."
(השפה הערבית, כתה ח', חלק ב' (2019) עמ' 102)

٢- حَرَى يَافَا أَنْ تَعُودَ لِأَحْضَانِنَا.

וגם עכו:

"4. נפרט את הדרכים שיבטיחו את שחרור עכו מהכיבוש."
(מדריך למורה, השפה הערבית, כתה י' (2018) עמ' 168)

٤- نَهْنِ السَّبِيلَ الكَفِيلَةَ بِتَحْرِيرِ عَكَّا مِنْ الْاِحْتِلَالِ.

בפלסטין החופשית אין מקום לישראל. כך מתברר מפריט הנמכר לתיירים בבית לחם וערים אחרות בתחומי הרש"פ:
"FREE PALESTINE"
("פלסטין החופשית")
(מדעים וחיים, כתה ג', חלק א' (2020) עמ' 65)

סיום סיפור על זיכרונות פליט מדגיש כי השיבה תהיה חלק מהשחרור הכולל, ולא במסגרת הסכם שבו יתחייבו השבים לחיות בשלום עם שכניהם, כפי שמופיע בהחלטת האו"ם מס' 194 בעניין משנת 1948:

"אנו נשוב; נשוב עם הנשרים הדואים; נשוב עם הרוח הנושבת בחוזקה; נשוב אל הכרם ועצי הזית. נשוב כדי להניף את דגל פלסטין לצד פרח הכלנית על גבעותינו הירוקות." (השפה הערבית, כתה ה', חלק א' (2020) עמ' 84)

سَنَعُودُ، سَنَعُودُ مَعَ النُّسُورِ الْمُحَلَّقَةِ، سَنَعُودُ مَعَ الرِّيحِ العَاتِيَةِ، سَنَعُودُ
إِلَى الكَرَمِ وَالزَّيْتُونِ، سَنَعُودُ؛ لِنَرْفَعَ عَلَمَ فِلَسْطِينَ، إِلَى جَانِبِ زَهْرَةِ
الْحَنُونِ عَلَى رَوَائِنِ الخَضْرَاءِ.

חלק משיר בכותרת "זעקת פליט" עם מסר דומה:
"אני הוא הבעלים של הזכות הכבירה שממנה אצור את המחר
אקחנה בחזרה; אקחנה בחזרה כמולדת יקרה וריבונית
אזעזע את העולם מחר ואצעד כצבא מלוכד
יש לי פגישה עם מולדתי ולא יתכן שאשכח את הפגישה."

(השפה הערבית, כתה ה', חלק א' (2020) עמ' 86, וראו בין השאלות הנלוות: "המשורר קבע את צורת השיבה. נבהיר אותה כפי שהיא מופיעה בשיר.")

أنا صاحبُ الحقِّ الكَيِّ رِوَاصِ عِ مِنْهُ العَدَا
سَأُعِيدُهُ .. وَأُعِيدُهُ وَطَنًا عَزِيزًا سَيِّدَا
سَأُزَلِّزُ الدُّنْيَا غَدًا وَأَسِيرُ جَيْشًا أَوْحَدَا
لِي مَوْعِدٌ فِي مَوْطِنِي هَيِّهَاتَ أَنْسَى المَوْعِدَا

הטרור הוא חלק בלתי נפרד מהמאבק לשחרור. להלן הדף הראשון בפרק בן 4 עמודים המפאר את מפקדת פעולת הטרור בכביש החוף ב-1978 שבה נרצחו מעל 30 אזרחים ישראלים:

"דלאל אלמוגרבי (צוות המחברים):

אל מול הטקסט:
ההיסטוריה הפלסטינית שלנו מלאה בהרבה שמות של מרטירים שנתנו את נפשם כקורבן למען המולדת. ביניהם [נמצאת] המרטירית דלאל אלמוגרבי שציירה במאבקה תמונה של קריאת תגר וגבורה שהפכו את זכרה לנצחי בליבותינו ומוחותינו. הטקסט שלפנינו מדבר על היבט של דרך מאבקה.

[תמונה]"

(השפה הערבית, כתה ה', חלק ב' (2020) עמ' 51)

דלאל המגריבי

(פרץ התאליף)

בין ידי النص

يُحَقِّقُ تاريخنا الفلستيني بكثير من أسماء الشهداء الذين قدّموا أرواحهم فداءً
للوطن، منهم الشهيدة دلال المغريبي التي سطرّت بفضالها صورةً من صور التحدّي
والبطولة؛ ما جعل ذكرها خالداً في قلوبنا وعقولنا. والنص الذي بين أيدينا يتحدّث
عن طرّف من مسيرة فضالها.

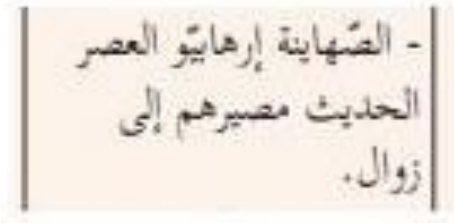
٥١

דלאל אל-מוגריבי מופיעה כדמות מופת בספרי לימוד ומדריכי מורים נוספים. כך, למשל, נדרש התלמיד "לכתוב דו"ח על הלוחמת הפלסטינית דלאל אל-מוגריבי". (מדריך למורה במקצוע "לימודי חברה", כתה ט' (2018) עמ' 48)

أن يكتب تقريراً عن المناضلة
الفلستينية دلال المغريبي.

מטרת הלחימה לשחרור נרמזת במדריך למורה:

"הציונים הם הטרוריסטים של העת החדשה. גורלם הוא להיעלם."
(מדריך למורה, השפה הערבית, כתיב ו' (2018) עמ' 207)

התייחסות ישירה יותר לשאלה מה לעשות עם היהודים בארץ לאחר הניצחון:
"נשיר ונלמד בע"פ: **אדמת האצילים**

נשבעתי! אקריב את דמי כדי להרוות את אדמת האצילים
ולסלק את הגזלן [כינוי לישראל] מארצי ולהשמיד את שרידיהם המובסים של הזרים
הוי ארץ [מסגד] אל-אקצא והמקום המקודש, הוי ערש הגאווה והאצילות
סבלנות, סבלנות, שכן הניצחון לנו הוא והשחר מפציע מבעד לחשכה"
(שפתנו היפה, כתיב ג', חלק ב' (2019) עמ' 66. ההדגשה הוספה.)

نُعْنِي وَنَحْفَظُ: أَرْضُ الْكُرْمَاءِ

قَسَمًا سَأُضْحِي بِدِمَائِي لِأُرُوعِي أَرْضَ الْكُرْمَاءِ
وَأُزِيلَ الْغَاصِبَ مِنْ بَلَدِي وَأُيَبِّدَ فُلُوقَ الْغُرَبَاءِ
يَا مَهْدَ النَّخْوَةِ وَالْكَرَمِ يَا مَهْدَ النَّخْوَةِ وَالْكَرَمِ
صَبْرًا صَبْرًا فَالْنَنْصُرُ لَنَا وَالْفَجْرُ يُطِلُّ مِنَ الظُّلَمِ

השיר הזה הולחן ושרים אותו בכתה ומחוצה לה. להלן קישור לדוגמה אחת:

<https://www.youtube.com/watch?v=Yan7tf3E6UU>

ואם הוא לא נפתח:

<https://vimeo.com/390503872>

הכיתוב על-גבי התמונה: "השיר אדמת האצילים; כתה ג' יסודי; לחן [מאת] רביע אבו בכר"

הערה:

במהדורת 2020 של ספר זה מטעם הרש"פ הוחלף השיר הזה בשיר אחר ללא ביטויי השמדה, אבל לא ברור אם הפסיקו לשיר אותו.

סיכום

ספרי הלימוד של הרשות הפלסטינית שבשימוש בבתי ה"ס של אונר"א עושים דה-לגיטימציה לקיומה של מדינת ישראל – מדינה חברה באו"ם – ולעצם נוכחותם בארץ של שבעת מיליוני אזרחיה היהודים, תוך הכחשת ההיסטוריה שלהם בארץ והכחשת קיומם של מקומות קדושים להם בה.

ספרי הלימוד שבשימוש אונר"א עושים דמוניזציה הן לישראל והן ליהודים עד לכדי אנטישמיות גלויה.

ספרים אלה אינם מטיפים כלל לפתרון של שלום לסכסוך הישראלי-פלסטיני. במקום זאת הם קוראים למאבק אלים לשחרור שמוקנה לו אופי דתי, שאינו מוגבל בקווי 1967, ושבו ממלא הטרור תפקיד מרכזי. כסוכנות של האו"ם, אונר"א מחויבת לניטרליות ולשלום, אבל השימוש שלה בספרי לימוד כאלה סותר לחלוטין מחויבות זו והופך את אונר"א לשותף מלא לאינדוקטרינציה האנטישמית והמלחמתית של הרש"פ, עד כדי רצחנות.

יתירה מזו, אונר"א מועלת במחויבותה המקודשת לשלומם וטובתם של הילדים ובני הנוער הפלסטינים שתחת חסותה בכך שהיא מכינה אותם למלחמה נגד ישראל.

סוג זה של "חינוך" חייב להיפסק ומצופה מהמדינות התורמות לאונר"א שתפעלנה בעניין זה.

החוקר, היקף המחקר ומתודולוגיה

ארנון גרויס הוא מזרחן בהשכלתו, בעל תואר ד"ר בתחום זה מאוניברסיטת פרינסטון ועיתונאי בגימלאות במקצועו עם ותק של כ-40 שנה בקול ישראל בערבית. משנת 2000 הוא חוקר את היחס לישראל, ליהודים ולשלום בספרי לימוד במזרח התיכון, בדגש על ספרי הרשות הפלסטינית שבשימוש בבתי"ס של אונר"א בשטחי יהודה, שומרון, מזרח ירושלים ורצועת עזה (כיתות א'-י'. אונר"א איננה מלמדת בשטחים אלה כיתות י"א, י"ב). עד כה בדק למעלה מאלף ספרי לימוד ומדריכי מורים במקצועות שונים וממהדורות שונות, שהאחרונות שבהן יצאו בשנת 2020 (ספרי לימוד) ובשנת 2018 (מדריכי מורים) [\[נספח א'\]](#).

מתודולוגיית המחקר פשוטה: כל ספר נקרא דף-דף מתחילתו ועד סופו וכל ביטוי המתייחס למושאי המחקר – בין אם זה טקסט, תצלום, איור, מפה, טבלה, תרשים או קריקטורה, הן אם הוא "חיובי", "שלילי" או "ניטרלי" – נבחן בהקשרו ומוכנס לקטגוריה נושאת תוך הערכת תפקידו הפדגוגי במסגרת הדין בסכסוך. זאת, לצד ציון היעדר התייחסויות בספרי הלימוד לנושאים הקשורים לישראל, היהודים והשלום, כדי להשלים את התמונה. כאן סייעו ספרי הלימוד הישראליים שגם הם נבדקו ושבהם אפשר למצוא שאיפה לפתרון הסכסוך בדרכי שלום, מתן פרטים אובייקטיביים על הצד הפלסטיני בצד תיאור היריבות, התייחסות לפרט הפלסטיני כאל אדם רגיל ואפילו ביקורת עצמית לגבי אירועים שהתרחשו במסגרת הסכסוך. מקבילות לכל אלה לא נמצאו בספרי הלימוד הפלסטיניים.

קריטריונים להערכת חומר המחקר נלקחו מפרסומי אונסק"ו בנושא חינוך לשלום, כגון: האם ספרי הלימוד מכירים באומות, דתות וקהילות אחרות ומתייחסים אליהן כאל שוות, או שהן מוצגות בליווי סטראוטיפים ודעות קדומות? האם משתדלים לא להשתמש בביטויים שעלולים ליצור דעה קדומה, הסתייגות וסכסוך? האם ספרי הלימוד מקדמים שלום ופתרון סכסוכים בדרכי שלום? וכד'. [\[נספח ב'\]](#). שאלות מחקר נרחבות יותר למחקר ספרי לימוד של חברות בסכסוך גובשו ע"י ד"ר גרויס עצמו [\[נספח ג'\]](#).

הוקפד במהלך המחקר להתייחס לחומר בצורה עניינית נקייה מהטיות. כך, למשל, לא הוכנסו אליו ביטויים של פטריוטיזם פלסטיני וקידום הרגש הלאומי הפלסטיני באופן כללי, אהבת הארץ ודבקות במקומות הקדושים – כל עוד אין בכך דחיה של הצד האחר, התייחסות לארץ כולה מבחינה היסטורית או גיאוגרפית – אך לא מבחינה פוליטית – כאל פלסטין (בדומה להתייחסות בספרי הלימוד הישראליים אל כל הארץ מבחינות אלה כ"ארץ ישראל") וגאווה על המורשת התרבותית הפלסטינית. כמו-כן לא הוכנסו לחומר המחקר פסוקי קוראן, אפילו במקרים שבהם שימשו כחומר מסייע להתייחסות שלילית מצד ספרי הלימוד למושאי המחקר.